

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

§. IV. An, & quando error in termino demonstrante, vel taxante, vitiet
rescriptum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

scribatur, & rescribatur oratoribus, multoties est damnosa, & periculosa. Hinc et si verum sit, quod delegatus non debeat rescriptum extendere ad casus non expressos; nec etiam aliter interpretari, quam verba sonent, ut dicitur in cit. c. *Cum dilecta*; id tamen intelligitur, ubi non constat, aliam esse intentionem concedentis, quam verba sonent; secus, ubi scitur, vel iuste præsumitur, vitium esse in verbis ex sola culpa, vel incuria, aut errore scribentis. Tametsi enim verum sit, & formam, & fines, mandati esse diligentissimè custodiendos; at *formam mandati constitui ex nudis verbis, contrarijs intentioni mandantis, & solum ex errore scribentium mutatis, aut falsatis*, omnino negatur.

1457. Unde, quando dicitur, quod delegatus, etsi certus sit de errore scriptoris, *id præcisè debeat exequi, quod sibi in mandato committitur*, ut vult de Justis cit. l. 1. c. 4. à n. 49. distinguendum est: id præcisè debet exequi, quod sibi *ex intentione mandantis verà, & cognitâ committitur*, C. *ex intentione mandantis, per scriptoris errorem falsò expresso*, N. nec enim verba curanda sunt, ubi constat de mente loquentis.

§. IV.

An, & quando error in termino demonstrante, vel taxante, vitiet rescriptum?

1458. Cùm quandoque in rescriptis ex errore apponantur quidam termini per modum demonstrationis, vel taxationis, quæstio est, an rescripta exinde vitientur, quòd ejusmodi terminus non verificetur, sed falsum contineat. Ut res intelligatur, not. verba, seu terminos appositos, censeri appositos *causâ taxationis*, quando sub una tantum conceptione verborum sit rei expressio, ut si dicatur: lego Titio *centum aureos, quos mihi debet Cajus*; si autem sub diversis verborum conceptionibus expressio fiat, censeri appositos *causâ demonstrationis*, ut si Pontifex alicui conferens beneficium dicat: confero Titio beneficium *S. Crucis, in Cathedrali Secoviensi, vacans per obitum Sempronij, quod est de jure patronatus Caj.*

1459. In his exemplis & quidem in primo,

ubi Testator Titio legat centum aureos, & apponit hæc sola verba, *quos mihi debet Cajus*, quin alijs etiam verbis idem exprimat, *legatum* exprimitur sub ea sola verborum conceptione; seu forma, nimirum illos centum, *quos debet Cajus*: & ideo censetur apponi causâ taxandi centenarium aureorum, ut non intelligatur *de quocunque* (cùm fortè habet plures centenos aureos) sed de illo, *quem ei debet Cajus*; unde si Cajus ei nihil horum debet, falsus evadit terminus taxans legatum; & hoc evadit nullum: e contra in secundo *beneficium* per plures verborum formas exprimitur: nempe. 1. per hanc, quòd dicatur *in tali Ecclesia sub tali titulo*; 2. quòd in Ecclesia *vacans per obitum Sempronij*; 3. quòd in tali Ecclesia *de jure patronatus Caj.*; si is in ea non sit Patronus plurium; quibus positus:

Ad quæstionem propositam respondet Sanchez l. 8. *matr. D. 21. n. 36.* quando erratur in qualitate per modum taxationis adjectâ, rescriptum per hujusmodi errorem vitari; non autem si contingat error in qualitate adjecta solum per modum demonstrationis. Idem teneri à Layman cit. c. 22. n. 26. refert de Justis cit. à n. 47. & seq. Verùm hæc ratio, & modus distinguendi taxationem non videtur posse admitti universaliter in rescriptis matrimonialibus. Nam rescriptum mandantis alicui, ut dispenset cum oratoribus v. g. *in secundo gradu* consanguinitatis, in quo se impeditos scripserunt oratores, validum est, licèt in re sint tantum *in tertio*; & hoc, non obstante, quòd consanguinitas taxata, seu expressa sit, sub unica verborum conceptione, seu forma, nempe *in secundo gradu*; ac terminus taxans non verificetur.

Ex hoc sequitur 1. quòd error in nomine non vitiet rescriptum, quando constat de persona, cui Pontifex concedit gratiam, sive vocetur Titius, sive Cajus. Nam æquus dispensator respicit meritum causæ, propter quam confert gratiam, ut rectè observat Sanchez cit. D. 21. *num. 37.* idem dicendum vult de Justis n. 55. si error contingat in pronomine oratorum, nisi dispensatio sit in forma pauperum, de qua egimus l. 4. à n. 2280. ne locus sit per fraudem declinandam taxam, quæ veris pauperibus, non autem alijs remittitur. Sequitur

tur 2. quod error in expressione loci non vitiet rescriptum, nisi ubi certus locus est exprimendus *de necessitate*, ut, cum petitur dispensatio in aliquo impedimento matrimonij, *propter angustiam loci*. Tunc enim exprimi debet *locus originis*, cum habeat rationem causæ finalis; de quo expresso agimus l. 4. à n. 2071. In alijs autem solum requiritur expressio *diæcesis*, de quo pariter dictum est lib. 4. à n. jam cit.

1462. Circa hoc autem not. 1. à Vincentio de Justis l. 1. *in praxi dispensat. matrim. c. 4. n. 69.* tradi, quamvis Papa cum eadem facilitate dispensationem committeret *Ordinario domicilij Oratorum*, si hoc in supplicatione sibi porrecta expressè petum fuisset; nihilominus, quando id non fuit petum, Papam semper intendere dispensationem committere *Ordinario originis oratricis*, ut se conformet dispositioni Concilij Tridentini *sess. 22. de reform. c. 5.* ubi decernitur, hujusmodi dispensationes *Ordinario oratricis* esse committendas; qui tum ibi, tum paulò ante notaverat, per *Ordinarium oratricis*, hìc intelligi *Ordinarium originis*; non *domicilij*. At cit. loco Tridentini nihil aliud habetur, quàm *dispensationes, extra Romanam Curiam, committendas esse Ordinariis illorum, qui eas impetraverint*: sed, licet hìc Concilium non determinet, an hoc intelligat de *Ordinario originis*, vel *habitationis*, & sic videatur sufficere, quilibet ex illis Ordinarijs, prout tenere videtur Sanchez l. 8. d. 35. n. 5. apud Corradum mox citandum c. 5. n. 25. Sententiam tamen Vincentij, *independenter à Tridentino* apud eundem loco cit. tenent Parisius *de resignat. Benefic. l. 8. q. 7. n. 46.* Rebuffus, Merolla, & alij, id, quod etiam expressè tradit Pyrius Corradus *in praxi dispensat. Apost. l. 7. c. 5. causam reddens ibid. n. 26. quia mens ipsius Pape, ejusque Concellarie ex inconcusso stylo, usu & ordine committendi harum dispensationum literas, est semper earundem executionem committere Ordinario oratricis*; hoc autem intelligi de *Ordinario Originis* habetur *ex eod. dict. l. 7. c. 7. n. 8.* ibi: quod si contingat aliquando à sollicitatoribus in urbe, ignorari locum, unde Oratores orti sunt, ne propterea expeditio differatur, absque eo, quòd apponatur locus, sufficit narrare, quòd, cum dicta oratrix in locis, ex qui-

bus ipsa, & Orator predictus orti existunt, in dicta diæcesi existentibus, etiam de uno ad alium se transferendo, propter illorum angustiam, virum sibi non consanguineum &c. sicut etiam dicitur, quando narratur, oratricem domicilium contraxisse in alio loco, etiam alterius diæcesis, tunc enim petenda etiam est dispensatio ob angustiam utriusque loci, scilicet *originis, & domicilij*; sic Corradus cit. qui sub Paulo V. pluribus annis fuit de Collegio Dominorum Officialium, tam matrimonialium, quàm aliarum dispensationum in Cancellaria Apostolicæ, qui *ead. lib. 7. c. 5. à n. 30.* clarissimè tradit in casu à me posito, exigì mentionem de *Diæcesi originis, & huic originis Ordinario censi* dispensationem committi, quando non petitur, ut fiat *Ordinario habitationis*.

Not. 2. expressionem *diæcesis oratorum* 1463. necessarium esse non solum in impetrationibus dispensationum matrimonialium, sed etiam aliarum gratiarum; sic de Justis cit. n. 67. cum Sanchez l. 8. matr. D. 21. n. 39. intellige autem *de diæcesi originis*, non *domicilij*, propter rationem *in num. preced.* sed cum apposita ibidem limitatione. Et omnino probabilius est, rescriptum vitari per errorem *in diæcesi*, si ex eo procedat voluntas concedentis; hæc enim fertur in diæcesanum, sibi expositum; ne mandatum Pontificis trahatur ultra intentionem mandantis, contra L. *Non omnis, ff. si certum petatur*; secus si error solum sit scribentis unam pro alia, si in verâ diæcesin consensit Papa, ex dictis n. cit.

Sequitur. 3. mentionem *de qualitate* 1464. oratorum (v. g. an sint nobiles, an de genere nobili procreati, an illustres, vel Principales, aut ex Principalioribus oppidi, an saltem ex honestis familijs?) duobus tantum casibus esse necessariam. 1. si talis qualitas allegetur, tanquam causa finalis, de qua n. 1445. Deinde, si suppleri debet aliam, quæ aliàs apposita fuisset, & probanda corâ delegato, qualis est clausula: *ob angustiam loci*, cum altera: *& si se extra* &c. de quibus V. lib. 4. à n. 2071. Sequitur 4. non vitari rescriptum, si laborans *pluribus impedimentis* v. g. voto, & affinitate, successive, super singulis impetrat rescriptum; esto non proponat simul omnia *in una supplicatione*; ita Navarrus l. 4. *consil. tit. de Conf. consil. 1. Sd, V. Dispensa-*

spensatio, n. 16. Salas, *de legibus* D. 20. *sect. 5.* & alij.

1465. Contrarium sentire videtur de Justis *cit. l. 1. c. 4. à n. 87.* quando tendunt ad unum finem v. g. obtinendam dispensationem matrimonialem, & sunt ejusdem rationis, & utrumque publicum est v. g. duplex consanguinitas, vel affinitas. Ratio ipsius est, quia plura impedimenta, ejusdem rationis, tendentia ad unum finem, uno alterum augente, fortius ligant, quam unum; & Papa difficilius dispensat cum habente plura impedimenta, quam unum. 2. quia plura impedimenta simul conficiunt quandam indecentiam, ac repugnantiam cum matrimonio contrahendo, majorem, quam singula.

1466. Verùm *re. ad 1.* ex eo, quòd Pontifex in aliquo casu *difficilius*, seu non æquè facile dispensaret, si notitiam haberet alicujus circumstantiæ, quæ tacetur, non argui nullitatem rescripti, si nihil eorum omisum sit, quæ necessariò exponenda sunt, ut constat ex dictis; & expressè tenet ipse de Justis *cit. n. 10. & seq.* Deinde plura impedimenta *diversæ rationis* esto tendant ad eundem finem, possunt *successivè* exponi non obstante, quòd fortius ligent in multiplici specie vinculi, ut fatetur de Justis *cit. n. 93.* cur ergo, si sint *ejusdem rationis*, & constituunt unum duntaxat specie impedimentum, cum sola distinctione in numero. Ad alterum *re.* repugnantiam, quam relatè ad matrimonium, habent plura impedimenta ejusdem rationis, quæ sunt juris tantum Ecclesiastici, non esse ex natura rei, seu naturalem; sed tantum legalem, nimirum ex dispositione juris, hæc autem major est, ubi concurrunt plura diversæ rationis, ac distinctæ speciei, quam distincta solo numero; & tamen illa possunt *successivè* proponi.

1467. Dices: sic exigi de stylo Curie, ut simul eadem supplicatione exponantur, esto sint ejusdem rationis, si tendant ad eundem finem ineundi matrimonij; sic de Justis *cit. n. 89. in fin. re. stylum Curie*, cum sit quid facti, egere probatione; & dato etiam, quòd probaretur, adhuc non inducere necessitatem alijs iudicijs, & Tribunalibus extra Curiam, illum servandi, aut sequendi, nisi hujusmodi stylus sit *scriptus, probatus, notorius, & speciali decisione, ac declaratione Pontificis confir-*

matus, prout in his ipsis terminis docet de Justis *cit. l. 1. c. 4. à n. 344.* & apud eum Cævallos *qq. comm. Contra. comm. q. 737. n. 2.* Ferretus, Gratianus, Boëtius, & alij, cum stylus maximè variabilis sit, ita ut ad mutationem Papæ, & Auditorum varietur; unde dictum stylum, modò *album*, modò *nigrum* appellant Parisius, Gomes, Cævallos, & alij ibidem citati; & ideo pro stylo accipi debere juris interpretationem docet Lother. *de re benef. in Apparatu n. 74.* at stylum, pro casu præsentis allegatum, nullatenus probat de Justis, prout illum esse debere exigit hic Author; ergo per illum nihil probat.

§. V.

An rescriptum vitietur, non factâ mentione impetrati prius rescripti super eadem re?

IN tribus tantum casibus necessariam esse mentionem prioris dispensationis obtentæ, docet de Justis *n. 105. 1.* quando casus est à jure expressus. 2. quando ea mentio necessaria est, ut concedens non ignoret totum impedimentum, super quo dispensatio petitur. 3. quando in secunda dispensatione petitur major gratia super eo, in quo prius quis fuit dispensatus. *Exemplum primi est*, si Clericus dispensatus ab obligatione residendi quinquennium, cum jure interim percipiendi fructus, deinde super eadem re peteret novam gratiam. *Secundi*, quando dispensatus in voto, ut possit inire matrimoniū, soluto matrimonio peteret dispensationem iterum ineundi matrimonium. *Tertij*, quando illegitimus dispensatus ad beneficium, peteret dispensari in pluralitate beneficiorum; sic de Justis *cit. n. 105.*

Verùm hæc doctrina hujus Authoris ab alijs non admittitur sic *indefinitè*. Nam secunda dispensatio majoris gratiæ super eadem re, super qua quis ante dispensatus fuit, valida est, licet nulla mentio primæ facta sit, si allegata fuit nova, & sufficiens ad illam obtinendam causam, si Pontifici mentione prima dispensationis factâ, ex illa motus nihilominus consensisset; ratio est ex *n. 1466.* ita Sanchez *l. 8. matr. D. 22. n. 12.* & complures alij. Secundò, qui impetravit dispensationem ineundi matrimonium